

Kıdem Tazminatı Fonu Oluşursa Çalışan İşçiler Nasıl Etkilenir?

Fon tesis edilebilirse bundan mevcut çalışanlar geriye dönük kazanılmış hakları bağlamında etkilenmez. Etkilenmemesi gerekir. Zira yasalar geriye dönük işlemez. İleriye dönük hüküm ifade eder. Yasa detayları belli olmamakla birlikte mevcut haklar korunarak yasanın yürürlük tarihi öncesi ve sonrası diye iki ayrı tasnif, gruplama ve hesaplama yapılır diye öngörüyorum...

Yürürlükte bulunan düzenlemede, Kıdem tazminatı işçilere 1475 Sayılı İş Kanunu 14.maddede yazılı şartları taşımaları halinde İşveren tarafından ödenen tazminattır. Kıdem tazminatı fonu kurulursa, işverenler işsizlik sigortası fonuna ödeme yaptıkları gibi kıdem tazminatı fonuna da her ay ödeme yaparak fon tesis edilecek ve işçiler bundan sonra kıdem tazminatlarını işvereninden / işverenlerinden değil de kurulacak bu fondan yine belirli şartlarda alacaklardır.

Kıdem tazminatı fonunun kurulması hususu 01.09.1971 tarihinde yürürlüğe giren (4857 sayılı yeni İş Kanunu ile yürürlükten kaldırılan) ancak sadece kıdem tazminatı ile ilgili 14. madde hükmü yürürlükte bırakılan 1475 sayılı İş Kanununda düzenlenmiştir.

Fon Neden Kurulamıyor

Kanunun yürürlüğe girdiği 1971 yılından bu yana pek çok hükümet geçmiş yıllarda kıdem tazminatı fonu kurmak istemiş ancak İşçi ve İşveren kesiminin şiddetli muhalefeti ile karşılaşarak bundan siyasi nedenlerle vazgeçmiştir.

İşçi Kesimi Fon Tesisine Ne Diyor, Neden Karşı Çıkıyor

İşçi kesimi, işçi sendikaları fon tesisine sıcak bakmakta kanundaki mevcut kazanılmış haklarının korunması (her yıl için 30 günlük ücret tutarın ve iş güvencesi ile ilgili düzenlemelerin yasada kalması) şartıyla bu düzenlemeye karşı çıkmamaktadırlar. İşveren kesiminin fon tesisinin oluşturulmasına ilişkin getirdikleri şartlara karşı çıkmaktadırlar.

Bu düzenlemeden yasa içeriği ne olursa olsun **işçiler karlı çıkacaktır**. Zira tüm hizmet süresi için ve bütün çalışanlar dikkate alındığında % 20 oranında kıdem tazminatı hakkından yararlanma olduğu tahmin edilmektedir. Bu düzenleme ile kapsam ve yararlanma % 100 olacağından totalde çalışanların lehine bir düzenleme olacaktır.

Kıdem Tazminatı Fonu Oluşursa Çalışan İşçiler Nasıl Etkilenir?

İşveren Kesimi Fon Tesis Hakkında Ne Düşünüyor, Ne İstiyor

İşveren kesimi ise fon tesis edilmesine prensip itibarı ile karşı çıkmamakla birlikte zaten çok yüksek olan işçilik maliyeti (SGK Prim ve Gelir Vergisi oranları) karşısında ilave ek yük getireceği/getirdiği düşüncesiyle yasadaki bu hali ile değil (her yıl için 30 günlük tutar) her yıl için **15-20 günlük ücret tutarında kıdem tazminatı ödenmesini ve iş güvencesi ile ilgili düzenlemelerin de yasadan çıkarılmasını** talep etmektedirler.

Fon Tesis İşverenlere Ne Kadar Ek Yük Getirecektir

Fon tesis edilmesi halinde işverenler, her ay düzenli olarak işsizlik sigortası fonuna prim ödedikleri gibi kıdem tazminatı fonuna da her ay prim ödeyecektir. Bu tutar getirilecek yasa da her yıl için ödenecek kıdem tazminatı gün sayısına ve/veya devletin bu ek yükün bir kısmını paylaşma isteğine göre değişecektir. **Gelecek ek yükün % 4 ile % 7 arasında bir prime denk gelmesi tahmin edilmektedir.** Yani, işverenler ücret bordrolarında yer alan tüm işçilerin brüt ücret matrahı üzerinden takribi olarak % 4 ile % 7 oranında bir tutarı kıdem tazminatı fonuna her ay düzenli olarak ödeyeceklerdir.

Kıdem Tazminatını Mevcut Hali Nedir

Kıdem tazminatı ile ilgili mevcut düzenleme 1475 sayılı İş Kanunu 14.maddesinde yer almaktadır. Kanunla;

“ İş Kanununa tabi olarak çalışan işçilerin hizmet akitlerinin / iş sözleşmelerinin:

1. İşveren tarafından 4857 Sayılı İş Kanunu **maddesinin II numaralı bendinde** gösterilen sebepler dışında,
2. İşçi tarafından bu Kanunun **maddesi** uyarınca,
3. Muvazzaf **askerlik** hizmeti dolayısıyla,
4. Bağlı bulundukları kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, **emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak** amacıyla;
5. 506 / (5510) Sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (a) ve (b) alt bentlerinde öngörülen **yaşlar dışında kalan diğer şartları** veya aynı Kanunun

Kıdem Tazminatı Fonu Oluşursa Çalışan İşçiler Nasıl Etkilenir?

Geçici 81 inci maddesine göre yaşlılık aylığı bağlanması için öngörülen sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayarak kendi istekleri ile işten ayrılmaları nedeniyle feshedilmesi,

6. **Kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde** kendi arzusu ile iş sözleşmesini sona erdirmesi,

7. **İşçinin ölümü sebebiyle son bulması**, hallerinde kıdem tazminatı ödenir. "

Bu şartların oluşması halinde, kıdem tazminatı İşveren tarafından İşçiye

ödenmektedir. Ödeme tutarı ise İşçinin son ücretine ek olarak sağlanan diğer ayni ve nakdi ödemelerin ilavesiyle oluşan giydirilmiş aylık / 30 günlük ücreti tutarında olmakta ve bu tutar tavanı aşmayacak (en yüksek devlet memuruna ödenen bir yıllık ikramiye tutarı) miktarda olmaktadır.

Kıdem Tazminatı Fonu Düzenlemesi Ne Getiriyor

Fon, kıdem tazminatı ödenmesi için yukarıdaki şartları kaldırarak, İşverene her ay çalıştırdığı bütün işçiler için düzenli olarak kıdem tazminatı için oluşturulacak fona prim ödemesini, işçinin de fonda biriken payından kıdem tazminatını belirli şartlarda almasını öngörmektedir.

Hükümet Ne Yapmak İstiyor

İşçi-İşveren ilişkilerinde en temel sorunlardan birisi, iş sözleşmesinin sona erme şekli ve bunun sonucuna göre de işçinin kıdem tazminatı alıp alamayacağı hususları olmuştur. Bu ihtilaflar o kadar çok karmaşık ve girift bir hal almıştır ki ülkemizde İş Mahkemeleri bu konuların çözümü ile meşgul olmakta, bu uyuşmazlıklar 3 ila 5 yılı bulabilmektedir.

Fon tesis edilmesi, işçi işveren ilişkilerindeki iş sözleşmesinin sona ermesine ve kıdem tazminatına hak kazanmaya dair ihtilafları ortadan kaldıracak, mahkemelerin yükü de bu kapsamda azalacaktır.

Hükümetler bu ihtilafların çözümü bakımından kıdem tazminatı fonunu kurmak istemişler ancak siyasi nedenler ve oy kaygıları ile işçi ve işveren kesimini karşılırlarına almamak için hep bu tasarıdan vaz geçmişlerdir.

Kıdem Tazminatı Fonu Oluşursa Çalışan İşçiler Nasıl Etkilenir?

Kıdem Tazminatı Fonu Bu Defa Kurulabilecek mi?

Hükümet/hükümetler geçmişte fon tesisi ile ilgili birçok kez teşebbüste bulunmuş, işçi ve işveren kesiminin uzlaşmalarını istemiş / beklemişler ancak şimdiye kadar bir orta yol bulunarak taraflar anlaşamadıkları için de hep bu girişimler sonuçsuz kalmıştır.

Kıdem tazminatı fonunun kurulacağı ve zorunlu bireysel emeklilik sisteminin BES'in yeniden düzenlenerek istisnalarının azaltılacağı ve birlikte ele alınacağı yönündeki son açıklamalar bu konuyu gündemin önüne taşımış bulunmaktadır.

Hükümet, siyasi ağırlığını ve gücünü kullanarak güçlü bir irade ortaya koyarsa her iki tarafı uzlaştıramasa da orta bir orta yol bularak kıdem tazminatı fonunu kurabilir, yasalaştırabilir.

İşsizlik sigortası fonunda toplanan/biriken kaynağı gördüğümüzde; kıdem tazminatı fonunda birikecek paranın bundan daha büyük bir kaynak olacağını söylemek zor olmasa gerek.

Hem kıdem tazminatı fonu hem de BES fonunda oluşacak böylesi büyük bir kaynak, mevcut ekonomik koşullarda kamu finansmanına da kaynak bulma anlamında devlet/hükümet için zorunlu bir hal almış gibi gözükmektedir.27.4.2019

Canpolat CERAN

Em. İş Başmüfettişi